

הבלש העברי כיליד הארץ

עפרוני – הוא העיתונאי אביעזר גולן;
אריאלי – הוא העיתונאי דוד קרסיק, ש
רך במשך שנים רבות את שבועון "לאשה
בתחילה עבדו כל אלה תחת קורת-ג.
אחת – "ספריית המאה העשרים". אחר-כך
נתפלגו: חלקם נשארו בדפוס "מוזס" –
מקום הולדתו של עיתון "ידיעות אחרונות"
נות; חלקם עבר לדפוס "ארץ" – מקום
הולדתו של עיתון "על המשמר" ושל השבועון
"תשע בערב", בעריכת אורי קיסרי
(שקירב לעיתונו את העיתונאי ה"חרוז"
נתן אלתרמן, שאיש לא שיער אז את שיעור
קומתו וגאונותו). פרטים אלה ידועים לי
לא מתוך שטרחתי וחקרתי את תולדותיו
של ה"בלש" העברי, אלא מ"ידע אישי":
אחד הכותבים הצעירים של ה"בלשים"
הללו, "י' ארמון" (שותפו של "י' מפרשי"),
שפרסם גם בשם הבדוי "ארתור עורב"
("ארתור" משום שנולד ביום הצהרת בל-
פור, ו"עורב" על-שם יצירת הבלהה של
אדגר אלן פו, אבי ה"בלש" האנגלי), הוא
אבי את סיפורי קרא הילד נחמן, גיבור
ספרו של חנוך ברטוב "של מי אתה ילד",
והחביאם מתחת לכר מפחד עינם הבוחנת
של הוריו. גם הורי, שחינכונו על מיטב
הספרות, המקורית והמתורגמת, לא שיערו
כלל, שבאין-דואה ילדיהם קוראים את
הספרונים הללו, בעיניים קרועות ובאי-ש-
נים מורחבים, ולא את אגדות "ויהי היום"
וסיפורי אנדרסן.

זיוה שמיר

"י' מפרשי" הוא ישראל ז'גל

רים בשמות בדויים: "י' מפרשי" – הוא
ישראל ז'גל, שכתב סיפורי-תעלומה מסמ-
רי-שיעור, שחידתם נתפענוחה רק בעמוד
האחרון, ושפעל עם שותפו "י' ארמון"
תחת השם "ספריית המסווה"; "עוז כרמיא"
לי – הוא העיתונאי אליעזר כרמי, מתרג-
מם לעברית של כתבי צ'רצ'יל; "שולמית

תודתי לדוד גלעדי על תוספת-המידע
המאלפת, הכלולה בתגובה לרשימתי "הב-
לש העברי מכה שנית" (מוסף זה,
26.5.1989). אך אם בתוספות ובתיקונים
עסקינן, אזי יש אולי מקום לאזן את הת-
מונה, העולה מדבריו, ולהעיר עליהם כד-
לקמן: אמנם, בין ספרוני ה"בלשים" של
שנות השלושים רב היה חלקו של החומר
המתורגם מן הלעזים, וכאן אכן בלט חלקם
של עולי הונגריה, שהביאו עמם – אולי גם
בהשראת הלכידות אנגלופיליים ששררו
בארץ מוצאם – נטיה בולטת אל סיפורת
המתח והתעלומה, ששורשיה נעוצים בסי-
פורי הקצרים ומקפיאיהם של אדגר אלן
פו, אבי הז'אנר הבלשי. כהנחת דוד גלעדי,
מהגרים אלה פנו אל הסיפור הבלשי גם
משום שהיה אפיק ביטוי מוכר ונוח באופן
יחסי, שהקל עליהם ועל קוראיהם, העו-
לים ממזרח-אירופה, את ההתאקלמות בל-
וואנט החם וההומה.

אולם, במקביל צמחה גם חבורה של
כותבים "צברים" צעירים, זריזי עט ועתירי
דמיון, שפנו אל הז'אנר הזה, משום שקצה
נפשם בספרות העברית העמוסה של תכ-
נית הלימודים ומוספי הספרות, ושסבלו מן
הספרותיות היתרה של עגנון, הזו וממשי-
כיהם, שהתאימה לקומץ יודעי ח"ן. לא
במקרה הכריז לימים משה שמיר בפתח
"ילקוט הדעים", כי הוא ובני דורו כותבים
למען הכובסות, למען הציבור הרחב. את
סיפוריהם פרסמו כותבי ה"בלשים" הצעיר-